

Bijlage 3 Te beschermen waarden beschermd dorpsgezicht

RUIMTELIJKE STRUCTUUR

De ruimtelijke structuur wordt bepaald door de volgende elementen.

Het hoofddiep en de wijken

Het hoofddiep is de as van de kenmerkende lineaire structuur die bepalend is voor de ruimtelijke structuur mede in relatie tot het bebouwingsbeeld. Het hoofddiep vormt met de aangelegde wijken en zwetsloten een rationeel patroon.

De oevers langs het hoofddiep

Van oudsher werden langs de oevers van het hoofddiep geen bomen of andere opgaande beplanting gepland. Momenteel zijn de oevers van het hoofddiep over grote delen slechts begroeid met gras en niet met opgaande begroeiing. Langs kleinere delen van het diep komt opgaande beplanting voor in de vorm van loofbomen. Deze beplanting kan niet worden gekwalificeerd als onacceptabel beeldverstorend. Niettemin is het ongewenst opgaande beplanting zich verder te laten uitbreiden langs het diep. Het onbegroeid laten van de oevers versterkt het beeld van de lineaire structuur.

De bruggen

Veel bruggen zijn nog aanwezig in het dorpsgebied. De locatie van de bruggen is in de verbeelding aangeduid als brug. De aanleg van nieuwe bruggen op andere locaties is uitgesloten. Vervanging van bruggen kan alleen in overeenstemming met de overige karakteristieke waarden van het dorpsgezicht.

Het wegenpatroon

Bij het beheer van en mogelijke veranderingen aan de infrastructuur zal rekening worden gehouden met de karakteristieke waarden daarvan: lineaire structuur bepaald door het hoofddiep.

Het open landschap

Het omringend landschap, de achter en aan het dorpsgebied grenzende gronden, kenmerkt zich door openheid en accentueert hierdoor de karakteristiek van de nederzetting.

BEBOUWINGSBEELD

Het bebouwingsbeeld wordt bepaald door de volgende kenmerken.

- De bebouwing langs het Kieldiep situeert zich hoofdzakelijk met de nokrichting haaks op het hoofddiep.
- De bebouwing staat op veel plaatsen dicht op elkaar en dicht op de weg.
- Kleinschalige en grootschalige bebouwingselementen wisselen elkaar af langs het kanaal.
- De kleinschalige elementen bestaan voornamelijk uit verschillende typen woonhuizen die vanaf ongeveer 1875 zijn gebouwd.
- Grootschalig zijn de boerderijen, één of twee per eiland (oorspronkelijke ruimte tussen wijken).
- De oudere boerderijen staan dicht op de weg.
- De boerderijen van meer recente datum verder van de weg.
- De bebouwing concentreert zich in het centrum van het dorp (Windeweer-Noord) terwijl de noordzijde (De Kiel) en de zuidzijde (Windeweer-Zuid) een grove korrel van bebouwing laat zien.

Elk zodanig te typeren dorpsgebied heeft zijn eigen kenmerken. Die worden hieronder beschreven. De verschillende kenmerken zijn vooral ruimtelijk-historisch van belang.

De Kiel

Langs het kanaal is dunne bebouwing dan wel geen bebouwing aanwezig. Hierdoor is er een duidelijke visuele relatie te onderscheiden met het achterliggende open gebied.

De bebouwing groepeerde zich in zekere mate in de omgeving van de schutsluis en vooral ter hoogte van de kruising met de Zuidlaarderweg.

Ter plaatse van de kruising met de Zuidlaarderweg is medio vorige eeuw een deel van het Kielsterdiep

gedempt en zijn enkele woningen gesloopt. Het betekende een verzwakking van het karakter ter plaatse.

Windweer-Noord

De te onderscheiden kern van het dorp (het gedeelte ten zuiden van de kruising met de Zuidlaarderweg tot ongeveer de splitsing van de Kielsterachterweg met de weg naar Borgercompagnie en Veendam) is het meest dichtbebouwd. Met name aan de westzijde (Dorpsstraat) van het kanaal.

De bebouwing is vooral kleinschalig.

De oudere boerderijen staan pal aan de weg.

Aan de oostzijde van het kanaal (Pieter Venemakade) is de bebouwing minder dicht en daardoor is het bebouwingsbeeld hier meer oorspronkelijk.

De omgeving van de monumentale voormalige NH kerk is aan weerszijden van het diep zeer authentiek. Het bos aan de zuidzijde van het centrum wordt als beeldverstoring aangemerkt.

Windweer-Zuid

In het zuidelijke deel van Kiel-Windweer neemt de bebouwingsdichtheid weer af. Hierdoor neemt de relatie met het achterliggende open landschap toe.

De betonnen brug ter plaatse van de nieuwbouwlocatie wordt als detonerend ervaren.

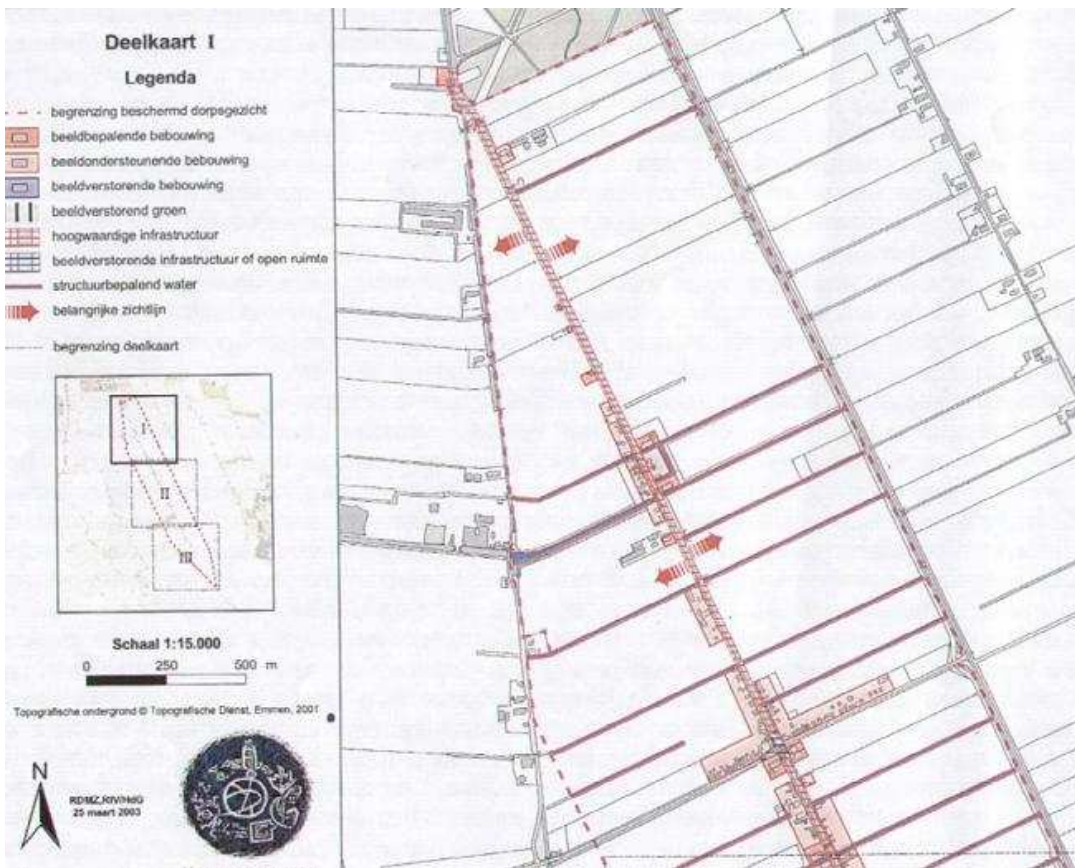
In dit deel van het dorp bevindt zich een gaslocatie in het open landschap.

Vooraf de structuur van de bebouwing is bepalend voor het beeld. Dit heeft betrekking op de bebouwingsdichtheid en de situering van de bebouwing ten opzichte van het diep. Met name de positionering van de grotere bebouwingselementen ten opzichte van het diep is belangrijk.

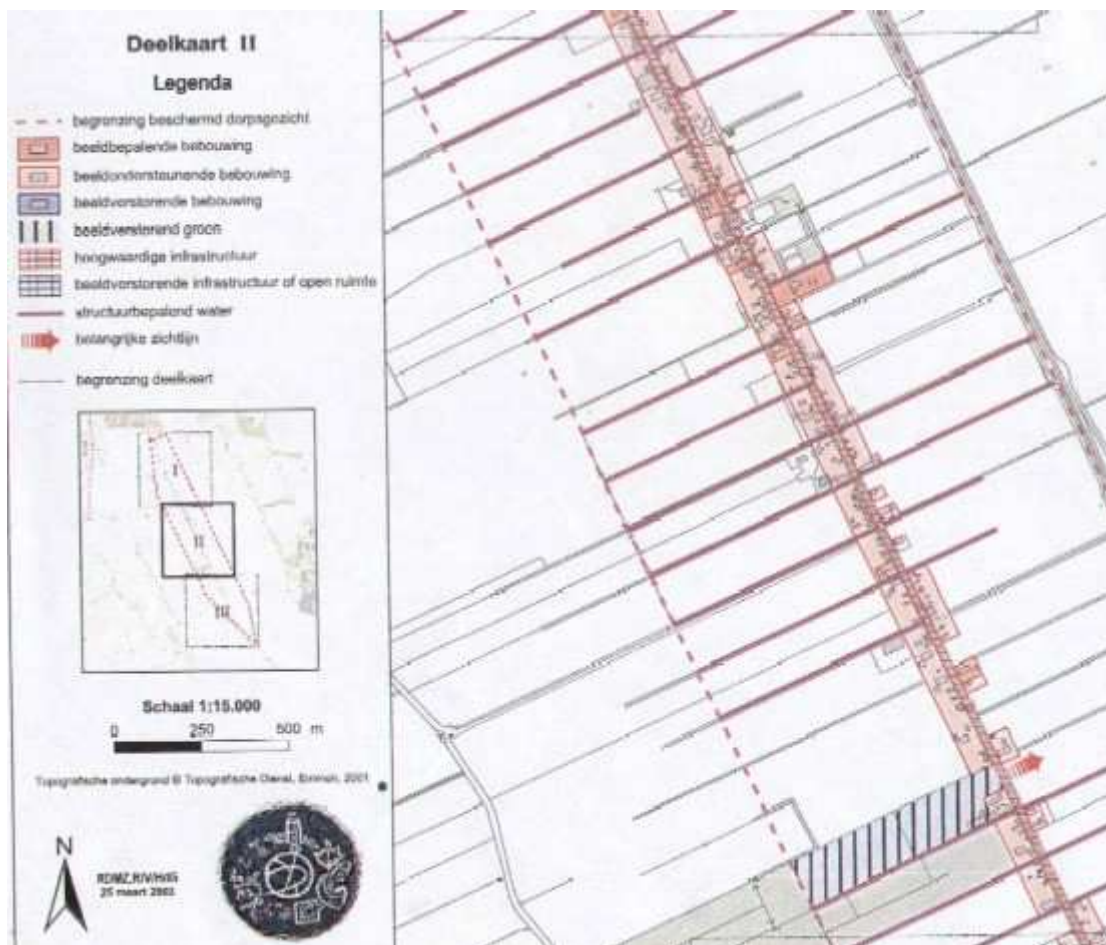
De architectonische kwaliteit van de individuele bebouwing uit zich met name in de aangewezen monumenten en beeldbepalende panden en in de boerderijen.

Karakteristiek is de Veenkoloniale variant op het Oldambtster type, waarvan in Kiel-Windweer voorbeelden uit de verschillende decennia van de negentiende en twintigste eeuw te vinden zijn.

De hiervoor beschreven waarden zijn meer specifiek weergegeven in de volgende kaarten (overgenomen uit het aanwijzingsbesluit tot beschermd dorpsgezicht volgens artikel 35 van de *Monumentenwet* uit 2003). ***Deze kaarten zijn leidend als het gaat om afwegingen in het kader van ingrepen in de ruimtelijke structuur en bebouwingsbeeld.***

Typeringen beschermd dorpsgezicht De Kiel

Typeringen beschermd dorpsgezicht Windweer Noord

Typeringen beschermd dorpsgezicht, 'Windeweer Zuid'